Eugenijus Jovaiša

DAUGLAUKIO KAPINYNAS

1986 m. Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas tęsė Dauglaukio kapinyno Tauragės rajone tyrinėjimus (žr. ATL 1984 ir 1985 metais. - V., 1986.- P. 49-52). ŠR ir PV kapinyno dalyse ištirti 2 plotai - iš viso 123 m^2. Rasta 11 nedegintų mirusiųjų kapų (Nr. 29-39).

Kapai 0,82-1,45 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Mirusieji laidoti aukštielninki, pailgose (1,93x0,55 - 2,16x0,72 m dydžio) apvaliais galais duobėse. Jose gausu angliukų. Kapo Nr. 39 galvūgalyje išliko ryškūs skobtinio karsto pėdsakai, jo būta ir kape Nr. 36. Kapo Nr. 32 galvūgalio dešinėje rastas akmuo. Nustatyti mirusiųjų padėtį kape nepavyko - griaučiai beveik visai sunykę. Pasaulio šalių atžvilgiu orientuota įvairiai - į ŠR, R, PV, V.

Kapuose gausu metalinių papuošalų. Rasta kaklo papuošalų - antkaklių kūginiais galais su kabučiais (k. 39), dėželiniais galais (k. 36), vėrinių iš emalio ir stiklo karolių, iš lazdelės formos žalvarinių ornamentuotų kabučių (k. 39). Rasti ir galvos apdangalų žalvariniai papuošimai (k. 36, 39). Rankos puoštos juostinėmis ir įvijinėmis apyrankėmis, žiedais. Apranga puošta statinėliniais bei apskritomis kiauraraštėmis galvutėmis smeigtukais su kabučiais, laiptelinėmis ir trikampe kojele segėmis (žr. "Kultūros barai". - 1987. - Nr. 9. - P. 64-67).

1986 m. Dauglaukyje atidengti itin turtingi moterų kapai. Kape Nr. 36 rasta ant karsto padėta medinė dėžutė su vaikiška antkakle dėželiniais galais, gintaro karolių vėrinėliu ir žalvariniu lazdeliniu smeigtuku. Visas moters įkapes sudarė 18 dirbinių: 3 antkaklės, kurių galai puošti dėželėmis, du emalio ir gintaro karolių vėriniai, krūtinės papuošalas iš dviejų kiauraraštėmis galvutėmis smeigtukų su kabučiais, sujungtų penkiomis grandinėlių eilėmis. Į viršutinį dra-

bužį buvo įsegta žalvarinė laiptelinė segė, o galvos apdangalą puošė žalvarinės įvijos ir gintariniai karoliai. Savitai sukomponuotos apyrankės: jų dydžiai ir raštas parinktas taip, kad sudaro ranką apvijusio žalčio įspūdį (pav. 6).

Kape Nr. 39 palaidotos moters kaklą puošė dvi žalvarinės kūginės antkaklės su kabučiais. Jos skiriasi ornamentika ir kabučių forma. Tai ypač puošnūs ir reti dirbiniai, būdingi Nemuno deltos moterų kapams. XIX a. pabaigoje ir XX a. pirmajame dešimtmetyje jų rasta Stragnuose, Labatakiuose, Pleškučiuose (Klaipėdos rajono pietuose) ir Baušiškiuose (Rokiškio raj.). Iki mūsų dienų išliko Stragnuose rasta antkaklė, o kitos žinomos tik iš literatūros. Dabar mes turime tris tokias antkaklės (dar viena rasta moters kape Nr. 25). Atkreipia dėmesį viena detalė: kape Nr. 39, kaip, beje, ir Pleškučiuose, rasti ne visi kabučiai.

Kultūriniu sąsajų prasme Dauglaukio kapinyno medžiaga rodo Nemuno deltos kultūrinės srities žmonių artimus ryšius su prūsų žemėmis. Kol kas neaišku, kokia buvo šios ir kitų I-IV a. Lietuvos sričių kultūrinė sąveika. Kai kurie radiniai būdingi tik Nemuno deltai, tarkime, kūginės antkaklės su kabučiais. Bet yra ir tokių radinių, kurie būdingesni centrinei ir V Lietuvai. Sakykime, kilpinių kabučių iš kapo Nr. 39 tipas rastas ir centrinėje (Sargėnai, Lauksvydai Kauno raj., Veliuona - Jurbarko raj.) ir vakarų Lietuvoje (Šernai - Klaipėdos raj., Kurmaičiai - Kretingos raj.). Tačiau ryškėja vis artimesni ryšiai su centrine Lietuva. Tai ir panaši laidosena, ir ypač įvijiniai antsmilkiniai, rasti moters kape Nr.32. Kai kurie ryšiai atsiskleidžia ir su ŠR Lietuvos pilkapiais: kape 35 rastas žalvarinis adatos formos smeigtukas kuriam analogija yra žinoma iš Muoriškių pilkapyno (Biržų raj.).

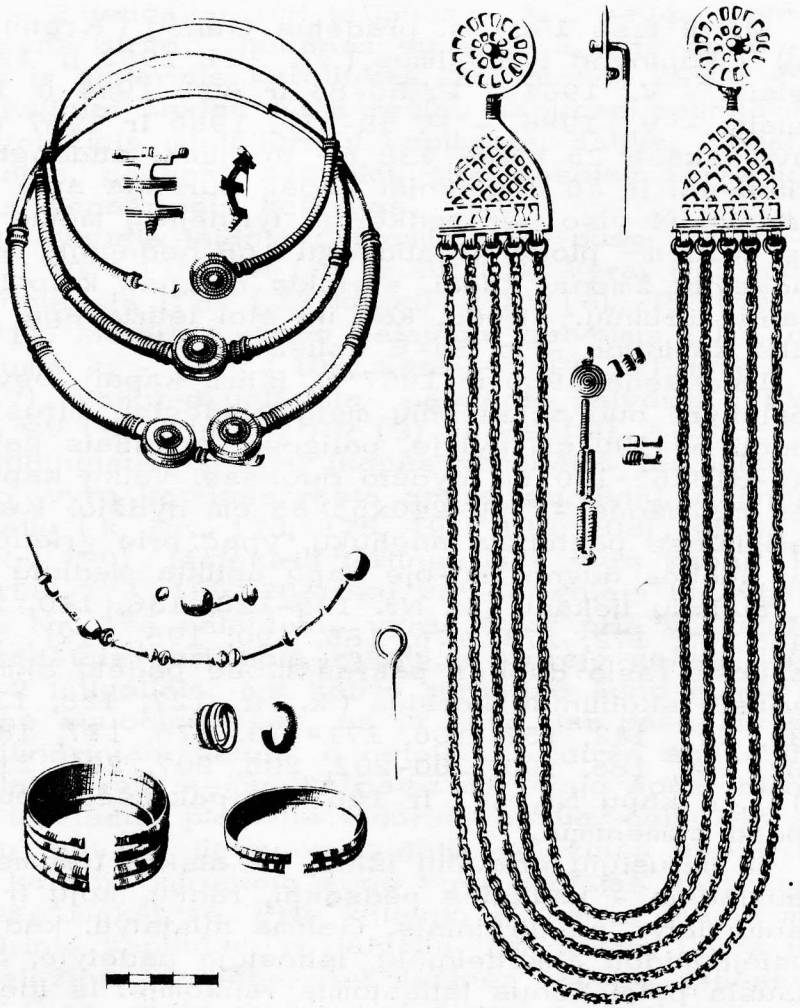

6 pav. Dauglaukis. Papuošalai iš kapo Nr. 36